

O ovoj temi, sa osvrtom na **rudarenje i poljoprivredu**, pred punim amfiteatrom, govorili su: prof. dr Ratko Ristić, prorektor Univerziteta u Beogradu za međunarodnu saradnju i predsednik Odbora za zaštitu životne sredine Univerziteta u Beogradu, prof. dr Dragana Đorđević, naučni savetnik i rukovodilac Centra izuzetnih vrednosti za hemiju i inženjering životne sredine u Institutu za hemiju, tehnologiju i metalurgiju, pri Univerzitetu u Beogradu i domaćin skupa doc. dr Duško Brković sa Agronomskog fakulteta u Čačku.

Prisutni su imali priliku da se upoznaju sa osnovnim informacijama odnosa [rudarenja litijuma](#), bora i prateće asocijacije elemenata prema životnoj sredini i poljoprivredi.

Prof. dr Dragana Đorđević, naučni savetnik i rukovodilac Centra izuzetnih vrednosti za hemiju i inženjering životne sredine u Institutu za hemiju, tehnologiju i metalurgiju, pri Univerzitetu u Beogradu upozнала je javnost sa naučnom oblasti kojom se bavi a to je procena rizika od antropogenih aktivnosti, tj. svih aktivnosti koje su proizvedene ljudskom rukom na životnu sredinu i utiču na zagađenje životne sredine.

Rudnici su nešto što spada u najveće rizike po [zagađenje životne sredine](#), i ne samo lokalno i trenutno, već se to zagađenje širi na veće prostore i traje stotinama i hiljadama godina. Ako se jednom uništi poljoprivredna zemlja, ona se više nikada ne može vratiti. Ako se na poljoprivrednom zemljištu otvori rudnik, ta zemlja se nikada više ne može vratiti u poljoprivrednu zemlju. Poljoprivredom se uvek možemo baviti, ali ako to preinačimo u rudarstvo, od poljoprivrede više nema ništa - objasnila je prof. dr Dragana Đorđević.

Na pitanje da li je za rudarenje u našoj zemlji isključivo presudna ta finansijska strana, prof. Đorđević je odgovorila da je „finansijska strana jaka samo za te strane firme“.

Srbija će od toga imati minimalnu rudnu rentu i trajno upropašćenu zemlju. Dozvolu stranim kompanijama da na našoj teritoriji vrše istraživanja rudnih bogatstava daje Ministarstvo rudarstva i energetike i, očigledno, sam državni vrh - istakla je prof. dr Dragana Đorđević.

Prof. dr Ratko Ristić, prorektor Univerziteta u Beogradu za međunarodnu saradnju i predsednik Odbora za zaštitu životne sredine Univerziteta u Beogradu, pojasnio je da je na osnovu istraživanja koje je objavila EU, oblast rudarstva označena kao glavni faktor zagađenja zemljišta i vazduha na prostoru Balkana. Takođe, ove inovacije su donele i brojne komplikacije u kojima je spisak tzv. „žrtvovanih zona“ koje su najzagađenije na svetu, među kojima je i Srbija. Među njima, nažalost, počasnno mesto ima grad Bor i okolina.

Prema rečima prof. Ristića, **zapadna Srbija** je najviše na udaru kada je u pitanju istraživanje litijuma. To su područja: Loznice, Valjeva, Gornjeg Milanovca, Požege, Čačka, Rekovac... A što se tiče zlata, tu je najugroženija istočna Srbija, ali na neki način - svi su ugroženi.

Veoma je zanimljivo da mnoge strane kompanije iz Australije, Kanade i drugih zemalja imaju

ambiciju da se u Srbiji bave rudarenjem iako to imaju i u svojim zemljama. Simptomatično je i to da je naša država izdala privatnim rudarskim kompanijama određen broj dozvola istražnih prava, na osnovu kojih vrše istraživanja. Svi oni imaju misiju dobijanja eksploatacionih prava i korišćenja naših resursa. Onda se postavlja pitanje koji je naš državni interes da pustimo strane kompanije da ovde, recimo, kopaju zlato ili zašto bi mi rešavali globalne ekološke probleme dajući nekom dozvolu da kopa litijum.

Gotovo trećina Srbije je pod istražnim pravima iskopavanja litijuma. Poznato je da mi imamo jako niske rudne rente, poznato je i da su radovi u rudarstvu, nažalost, često generator degradacije prostora zagađenja životne sredine i najveći deo te koristi koja se ostvari ne ostaje Srbiji. Postavlja se pitanje kakva to percepcija nas pretvara u rudarsku zemlju? Da li je to neki neokolonijalni projekat i to svi oni koji u svojim zemljama ne bi nikako dopustili primenu takvih ekoloških procesa, veoma rado dolaze u Srbiju - istakao je prof. dr Ratko Ristić.

Prof. Ristić je naglasio da rudarstvo ima smisla i potrebno je Srbiji samo u domenu onoga što je u domenu javnog interesa. A to znači da ne ugrožava život miliona ljudi u ovoj zemlji. Poznato je da je naša energetska stabilnost zasnovana na korišćenju uglja koji se spaljuje u termoelektranama. Mi u narednih 20 godine za to nemamo nikakvu alternativu. Svi znamo da je naš lignit loš i da naše termoelektrane reprodukuju velika zagađenja i niko se ne protivi, jer smo suočeni sa činjenicom da je to osnov naše energetske stabilnosti. Stoga mi ne bismo mogli da imamo ovaj nivo ekonomskog i energetske napretka. U pitanju je nešto što nije dobro, ali zadovoljava interese miliona ljudi. Mi svi pristajemo na to dok se ne nađe adekvatna zamena, ali se postavlja pitanje, zašto bi pristajali na profitni interes privatnih rudarskih kompanija.

Zašto bi mi dopuštali uništenje naše zemlje, obradivih površina, šuma, zagađenje vazduha po čemu smo, nažalost, često na prvom mestu u svetu? i to u situaciji kada imamo najveću stopu smrtnosti od raka pluća na svetu. Zašto bi mi to dopuštali? I dalje je to javni interes, ali čiji je to interes? Zašto nam se to servira kao rešenje za brz ekonomski napredak? Istovremeno, ne koristimo neverovatno potencijal naše poljoprivredne proizvodnje, ne koristimo galopirajući IT sektor, potencijale mašinske industrije, turizma... Da bi se napravila jedna fleksibilnija državna politika, ako bi se fokusirali na ove privredne delatnosti koje ispunjavaju dva osnovna uslova - očuvanje statusa životne sredine i dobrobiti za javno zdravlje plus ekonomski napredak, mislim da bi se to veoma brzo osetilo u svakom segmentu i da bi značajno porastao standard - objasnio je prof. dr Ratko Ristić.

Doc. dr Duško Brković sa Agronomskog fakulteta u Čačku, u ulozi domaćina, istakao je da je ova tribina jako važna za sve, jer se detaljnije može saznati o odnosu ekologije i zaštite

životne sredine a s druge strane rudarstva.

Cilj je da približimo građanima ono šta se stvarno događa na terenu. Kao ekološki aktivisti, krećemo se svuda po ovoj našoj lepoj Srbiji i iz prve ruke vidimo kakvo je pravo stanje. S druge strane, **rudarstvo** koje se širi ekspanzivno utiče, definitivno, na životnu sredinu. Samim tim, jasno je da mora da se čuje i drugo mišljenje. Ja zaista želim da naglasim da je potrebno da postoji više različitih mišljenja. Jednoumlje nije dobro, kao ni i isključivo razmišljanje gde se nameće neko mišljenje. I prvenstveno je ovaj skup namenjen tome da se čuje iz perspektive struke kako bi rudarstvo potencijalno moglo da utiče na život ljudi. Definitivno postoje dva pola - jedan koji je pošto - poto za širenje rudarstva, jer je definitivno finansijski vrlo jak, što se i vidi, a sa druge strane postoji vrlo velika snaga u svima nama. I mi zaista razmišljamo da ovo što smo od predaka dobili na neki način samo prenesemo potomstvu, u nekom nepromenjenom stanju. Da ne dođe do devastacije, degradacije životne sredine, jer je uništena **životna sredina** praktično nešto gde nema zdravlja. Ni fizičkog, ni mentalnog, ni socijalno blagostanja. A zdravlje je na prvom mestu - izjavio je dr Duško Brković.

Izvor: gminfo